

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 541/2020-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Boledovičom, Úzka 4, Rovinka, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 671/2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 671/2015 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 671/2015 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] [REDACTED] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je mu Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDACTED] priznáva trovy konania v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. Jozefa Boledoviča, Úzka 4, Rovinka, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 541/2020-14 z 19. novembra 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 671/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou z 10. novembra 2015 na okresnom súde domáhal ochrany svojich osobnostných práv a náhrady nemajetkovej ujmy. Po podrobnom chronologickom opise procesných úkonov v napadnutom konaní sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že z dôvodu nečinnosti okresného súdu nie je ani po 5 rokoch o jeho návrhu meritórne rozhodnuté. Posledné pojednávanie bolo vykonané 17. januára 2018. Ďalšie pojednávanie nariadené na 23. marec 2018 bolo z dôvodu zmeny zákonného sudcu zrušené. Následne okresný súd až po viac ako 1,5 roku nariadil pojednávanie na 12. máj 2020, ktoré však bolo v rámci opatrení proti šíreniu pandémie

v súvislosti s ochorením COVID-19 zrušené. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti okresný súd nový termín pojednávania neurčil.

3. Podľa sťažovateľa vo veci ide o bežný civilný spor, ktorý nie je po právnej stránke zložitý. Sťažovateľ bol aktívny, s okresným súdom spolupracoval, poskytoval mu potrebnú súčinnosť a sám nezadal dôvod na vznik prietáhov v napadnutom konaní. Z dôvodu dlhodobej nečinnosti okresného súdu je sťažovateľ stále v stave právnej neistoty, pokiaľ ide o ochranu jeho osobnostných práv, do ktorých žalovaný zasiahol a svojou činnosťou stále zasahuje.

4. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené bolo, a súčasne sa domáhal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní bezodkladne konal, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

5. Na základe výzvy ústavného súdu na zaujatie stanoviska k ústavnej sťažnosti predseda okresného súdu vo svojej odpovedi doručenej prípisom sp. zn. Spr 547/2020 z 21. decembra 2020 iba skonštatoval, že zákonná sudkyňa sa k ústavnej sťažnosti nevyjadrila z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti. Zároveň predseda okresného súdu vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

6. Právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 19. januára 2021 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

7. Porovnaním obsahu ústavnej sťažnosti a chronológie úkonov okresného súdu, ktoré si ústavný súd zistil preštudovaním zapožičaného súdneho spisu (predseda okresného

súdu vo svojom vyjadrení chronológiu neuviedol, pozn.), možno konštatovať, že tieto skutkové okolnosti sa spornými nestali a ústavný súd ich považuje za preukázané.

III.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním, o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosť ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde (berúc do úvahy aj predchádzajúce stanoviská účastníkov konania podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2020) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní a vyžiadaného spisu dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017).

14. Základnou povinnosťou príslušného súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzali zbytočným priet'ahom, konali hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

16. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľa proti postupu okresného súdu, ktorým boli podľa neho nečinnosťou súdu prvej inštancie v napadnutom konaní spôsobené zbytočné priet'ahy, čím malo dôjsť k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd

rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

18. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žalobný návrh na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy. Takéto konanie nie je možné hodnotiť ako právne zložité, pretože tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej praxe všeobecných súdov. Prípadnú skutkovú zložitosť veci v oblasti ochrany osobnosti ústavný súd posudzuje obvykle ako zložitú vec (napr. III. ÚS 46/06), ale v tomto prípade predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nenamietal zložitosť napadnutej veci. Povaha prerokúvanej veci (ochrana osobnosti) si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03, II. ÚS 71/2016), vyžaduje sa teda osobitná rýchlosť konania (III. ÚS 58/07).

19. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom. Naopak, sťažovateľ aktívne konal a bol vždy súčinnosťný (napr. podania z 23. januára 2018, 12. februára 2018).

20. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

21. Ústavný súd sa oboznámil s doterajším priebehom konania a zistil, že okresný súd vo veci koná od 10. novembra 2015 a dosiaľ o merite veci nerozhodol. V prvotnej fáze konal okresný súd v zásade plynulo, prvé pojednávanie nariadil 21. novembra 2016. Ďalšie pojednávanie 15. februára 2017 bolo odročené s cieľom možného doriešenia sporu mimosúdnu cestou. Pojednávanie nariadené na 27. september 2017 a 17. január 2018 okresný súd odročil bez vykonania dôkazných prostriedkov a pojednávanie nariadené

na 23. marec 2018 okresný súd (predovšetkým) z dôvodu zmeny zákonného sudcu 21. februára 2018 zrušil. Vo veci nariadil okresný súd pojednávanie až 5. novembra 2019, pričom toto pojednávanie s určeným termínom 12. mája 2020 bolo následne z dôvodu pandemickej situácie zrušené. Z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti, čo naznačil vo svojom vyjadrení aj predseda okresného súdu, ďalšie pojednávanie okresný súd ku dňu podania ústavnej sťažnosti nenariadil.

22. Ústavný súd s prihliadnutím aj na § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku vyhodnotil postup okresného súdu v období od 21. februára 2018 do 5. novembra 2019 ako časový úsek, v ktorom došlo nečinnosťou okresného súdu k zbytočným prietahom v posudzovanom konaní v celkovej dĺžke 19,5 mesiaca. Avšak ani postup okresného súdu od 7. apríla 2020, keď došlo poslednýkrát k zrušeniu nariadeného pojednávania z dôvodu pandemickej situácie, aj s prihliadnutím na túto objektívnu skutočnosť ako prekážku brániacu skončeniu veci nehodnotí ako postup, ktorý by smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

23. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu nie je zlučiteľný so sťažovateľom označenými právami, a preto rozhodol, že v okolnostiach danej veci bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 671/2015 konal bez zbytočných prietahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa meritórne rozhodnutá (bod 2 výroku nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

25. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

26. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodov uvedených vo svojej ústavnej sťažnosti, poukazujúc na utrpenú ujmu vyplývajúcu z neprimeranej dĺžky súdneho konania.

27. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vzhľadom na konštatované zbytočné prieťahy v postupe okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy najmä charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku nálezu).

VI.

Náhrada trov konania

29. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu si nárok na náhradu trov konania uplatnil v sume 450,28 €.

30. Ústavný súd prisúdil sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúcu z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Za dva úkony vykonané v roku 2020 patrí odmena v sume dvakrát po 177 € a režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 €. Tieto trovy právneho zastúpenia v sume 375,24 €, keďže právny zástupca je aj platcom dane z pridanej hodnoty, sa v danom prípade zvyšujú o 20 %. Celkove teda trovy právneho zastúpenia predstavujú sumu 450,29 € (bod 4 výroku nálezu).

31. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu